

Israel og palestinerne

«Palestinske ungdommer kaster stein mot israelske soldater, som skyter tilbake», leser vi i avisen. Dette er rått parti, tenker vi. Visst er det uoppdragent å kaste stein. Mange av oss har vel et pinlig minne om steinkasting, ruteknusing og påfølgende husarrest eller inndragning av lommepenger. Men derfra til å *skyte* på ungene?

Men dette er ikke guttestreker. Steinkasting med slynge er en gammel kampteknikk i Midtøsten. Vi husker nok fortellingen fra bibelhistorien om den unge David som felte den kjenpestore «filisteren»¹ Goliat med en stein fra gjeterslyngen sin. Den har fått dette navnet fordi sauegjeterne brukte dette kastevåpenet for å holde ulver og andre ville dyr unna buskapen.

Vi kan nok med fordel se på denne fortellingen som et bilde på forholdet mellom disse to etniske gruppene. I den bibelske versjonen var det jødene som vant, men faktum er at i dag er de begge fremdeles der. Dessuten er det en grov forenkling; i virkeligheten har det gjennom hele historien bodd mange forskjellige etniske grupper i det lille, steinfulle landet innerst i Middelhavet: Fønikere, «sjøgolket» (de opprinnelige palestinerne, som kom fra Hellas og Tyrkia, hebreere² (jødene), assyrere (som ble tvangsflyttet dit av babylonerne), samt flere arabiske stammer (palestina-araberne). I dag er mange av disse etniske gruppene så godt blandet at det er vanskelig å påvise noen genetisk forskjell på dem. Forskjellene ligger i kulturell bakgrunn, slektsforhold og tradisjoner, og selvfølgelig i religion. Jødene har sin mosaiske tro, og palestina-araberne er muslimer, mens mange av de opprinnelige palestinerne er kristne. Noen av de palestinske menighetene går helt tilbake til urkristendommen.

Nazistenes massedrap på 6 millioner europeiske jøder under krigen førte til at alle i Vesten hadde stor sympati med FN-vedtaket etter krigen om at jødene, som var spredt over hele verden skulle få opprette sin egen stat i det landet de opprinnelig kom fra. De som ikke var så begeistret for denne nye staten var de som allerede bodde der, og som tilhørte slekter som hadde bodd der i generasjoner. De satte seg til motverge, og kampene endte med at de ble fordrevet fra sitt eget hjemland.

I ettertid er det lett å se hvor det gikk galt. Å finne en løsning som kan godtas av alle parter har vist seg å være betydelig mer krevende. Du kan ikke rette opp en feil ved å begå en til; jamfør det engelske ordtaket «*Two wrongs don't make a right*».

¹ De dansk-norske bibeloversetterne laget ordet «filister» etter det hebraiske navnet «Philista», som på gresk ble til «Paleistinei».

² Navnet hebreer kommer fra «haptiru», en stamme som innvandret fra Nord-Irak.

Del 1. Den tidlige historien

Det har alltid vært **migrasjoner** (folkevandringer, folkeforflytninger i Midt-Østen. Landet innerst i Middelhavet, som grekerne kalte **Fønikia** og Bibelen omtaler som **Kanaan** ligger i skjæringspunktet for flere store kulturer, Egypt, Syria, Mesopotamia og Lille-Asia. Arkeologene har funnet spor etter bosetninger for 100.000 år siden. Jeriko var en by allerede for over 12.000 år siden. Allerede for 4.000 år siden bodde det minst tre større folkegrupper i dette landet.

Fønikierne (kanaanittene) holdt til i det som nå er Nord-Israel og Libanon. De drev med handel, fiske, sjøfart og jordbruk.

Filistrene³ holdt til i hele landet og skal også ha drevet med skipsbygging og sjøfart i tillegg til jordbruk og småfedrift.

Hebreerne [Haptiru, hetittene] kom fra Mesopotamia, det nåværende Irak, og slo seg ned sør i landet. De drev med sauer, geiter og jordbruk.

De religiøse fortellingene

Hellige skrifter, slik som Bibelen og Koranen er skrevet for å samle folk om troen. Det blir brukt språkbilder og **allegorier** (lignelser) for å beskrive indre opplevelser som det ikke finnes ord for i det vanlige språket.

Mange av fortellingene er dessuten «**tabloide**», en form vi kjenner godt i dag fra TV og andre media. I stedet for å snakke om generelle samfunnsspørsmål, fortelles historien til ett menneske som er typisk for saken. Det blir lettere å forstå og lettere å huske. Dessuten er det slik at en enkeltskjebne går sterkere inn på oss enn noe som skjer med tusener av mennesker.

De religiøse skriftene er altså ikke historiebøker. Flere av fortellingene bygger nok på faktiske hendelser, men Bibelen og Koranen har ofte helt forskjellige framstillinger av de samme hendelsene.

Abraham

Abraham regnes som stamfar til tre religioner, jødedommen, kristendommen og islam. Bibelhistorien forteller at han kom fra byen Ur i Kaldea, det vil si et område som i dag ligger mellom det nordlige Syria og Nord-Irak. I Kanaan slo Abrahams stamme seg ned hos hebreerne, som de kjøpte land av.

Moses

I fortellingen om Faraos datter og Moses leser vi mellom linjene mye om forholdet mellom egypterne og de utenlandske fremmedarbeiderne i landet. Moses ble oppdratt ved Faraos hoff, men hadde tydeligvis god kontakt med sin hebraiske familie, med søsteren Miriam og broren Aron.

³ Ordet 'filister' er en dansk/norsk oversettelse av *philistine*, palestiner. I dag er 'palestinere' en felles betegnelse på alle arabere som bor i Palestina, også de som har innvandret senere.

Fra andre kilder vet vi at egypterne lærte om astronomi, matematikk, krigskunst og religion, De hogg også inn skrifttegn på tavler av kleberstein og andre myke steinsorter. Fortellingene om Moses tyder på at hebreerne må ha lært mye om alt dette fra egypterne.

Moses må ha vært en sterk leder for hebreerne da de brøt opp og forlot Egypt. Han skrev ned lover, leveregler og religiøse påbud. Moselovene er trosgrunnlaget for jødedommen, som også kalles *den mosaiske tro*

Kong Davids rike

For israelerne har kong David omtrent samme betydning som Harald Hårfagre har i norgeshistorien. Begge samlet et rike, og begge har noe eventyraktig over seg. Det er vanskelig å vite hva som er myter (eventyr), og hva som er historiske fakta. Her er kortversjonen av fortellingen om David:

Etter mange års kamp greide kong *Saul* å samle hebreerne og danne et rike i den sentrale delen av landet. Men Saul var upopulær og ble myrdet av sine egne, som ville ha **David** fra Betlehem til konge. David slo palestinerne og la hovedstaden til Jerusalem. Bibelen sier at kong Davids sønn *Salomo* bygde et tempel på Moria berg (Tempelhøyden) i Jerusalem.

Jødernes babylonske fangenskap

Allerede hundre år etter kong Salomos død ble riket delt i to: **Israel** i nord med Samaria som hovedstad, **Judea** i sør med Jerusalem som hovedstad. To små stater lå inneklemt mellom to mektige riker, Egypt og Mesopotamia, som sloss om kontrollen over regionen.

År 722 f. Kr. ble Israel erobret av assyrerne. For å beholde overtaket tvang de israelittenes overklasse til å bosette seg på en rekke steder over hele Midtøsten og bosatte assyrere i Israel. Halvannet århundre senere, i 587 f.Kr.tok babylonerne Judea. De gjorde det samme som assyrerne, og deporterte overklassen til Babylon. Da perserkongen Kyros erobret Mesopotamia på 530-tallet f. Kr, ga han alle slaver fri. Noen jøder valgte å bli i Babylon. Andre reiste tilbake til foreldrenes og besteforeldrenes Jerusalem.

Blomstringstid for jødene

Babylon var det store kultursenteret i Midtøsten. Her lærte jødene å lese og skrive, og begynte å skrive ned de hellige tekstene. Mosebøkene (**Toraen**) som er grunnlaget for **den mosaiske tro**, er skrevet på vers og synges på tradisjonelle melodier, «stevtoner». Dette holdt de skriftlærde på med helt til romerne erobret landet kort tid før Jesu fødsel. De bygget også tempelet på toppen av Moria berg, muligens etter tegninger laget i Babylon. **Klagemuren** er en rest av dette tempelet, som ble revet av romerne ca. år 80 e. Kr.

Palestina

År 61 f. Kr. ble landet okkupert av romerne, som kalte det **Palestina** etter den største folkegruppen. Romerne krevde inn skatt fra befolkningen, men ellers fikk de forskjellige folkegruppene styre seg selv så lenge alt gikk rolig for seg. Da det stadig brøt ut uroligheter og opprør blant jødene ble de forvist fra Jerusalem. Mange forlot landet, men det ble igjen en del i Galilea,

Fra 300-tallet av ble Palestina styrt fra *Byzants* (Istanbul), som var hovedstaden i det østromerske riket. Mange omvendte seg til den nye religionen, kristendommen, både blant palestinerne og de jødene som var igjen.

Muslimsk styre

I 638 erobret muslimene under *kalif Omar* fra Arabia Jerusalem. Muslimene innførte et mildt og menneskevennlig styre. Alle fikk utøve sin religion i fred, og kanskje nettopp derfor gikk mange av innbyggerne etter hvert over til islam. **Al Aqsa**-moskeen ble bygget på Tempelhøyden og er den dag i dag muslimenes tredje største helligdom.

Korstogsrikene

I 1095 ba pave Urban II kristne konger og riddere om å befri det hellige land fra muslimene. I 1098 dro de første av sted. Ridderne som deltok på dette krigstoktet bar et rødt kors på brystet, derfor ble toktene kalt korstogene. Korsfarerne var til dels krigere, ledet av konger som Richard Løvehjerte, Ludvig 9, Fredrik II (Tyskland) og Sigurd Jorsalfar. (Jorsal, «Grisehuset» var det norrøne navnet på Jerusalem). De som nådde fram sloss, røvet og plyndret, og grunnla kortvarige korsfarerstater. Det mest tragiske var **barnekorstoget**. Over 30.000 barn fra 10-18 år, både gutter og jenter, ble sendt av sted fra Tyskland. Nesten halvparten omkom allerede på turen gjennom Alpene. Mange ble solgt som slaver, og bare et par tusen kom hjem igjen. Det siste korstoget endte med store tap i 1291.

Ottoman-tyrkerne

I 1517 rykket tyrkerne inn i Palestina, som ble en del av det kjempemessige ottoman-imperiet, som omfattet store deler av Midtøsten i 400 år. Dette var en fredelig tid for innbyggerne i Palestina, men landet ble liggende i en bakevje.

Britisk mandatområde

I 1917, mot slutten av 1. verdenskrig, ble tyrkerne slått av engelske og arabiske styrker. Året etter ble Palestina gjort til britisk **mandatområde** ó det vil si at britene overtok styringen av landet på vegne av det internasjonale samfunnet.

Det viste seg snart at den britiske regjeringen hadde langt større planer enn bare å sørge for at livet gikk videre i samme spor som før. I 1917 sendte utenriksministeren *Arthur Balfour* et brev til baron Rotschild som blir kalt **Balfourdeklarasjonen**. Her sier han at regjeringen vil arbeide for «at det skal gjenopprettes et nasjonalt hjem for jøder i Palestina». Balfour hadde ikke hentet denne idéen ut av løse lufta. Av en befolkning på 600.000 i det palestinske området var nærmere 150.000 jøder. Fra slutten av 1800-tallet fram til 1917 hadde nye 1850 jøder innvandret til Palestina på grunn av en ny politisk-religiøs bevegelse.

Sionismen

I 1862 ga den tyske jøden Moses Hess ut en bok, «Roma og Jerusalem». Han mente at jøder over hele verden skulle reise tilbake til forfedrenes hjem i Palestina. Sionismen som politisk bevegelse ble grunnlagt i 1896 av forfatteren *Theodor Herzl*, som var ungarsk jøde.

Den første sionistkongressen ble holdt i Basel i Sveits i 1897. De 200 deltakerne stiftet en politisk bevegelse som skulle arbeide for å opprette en jødisk stat i Palestina. **Zion** var navnet på det bibelske sør-riket Judea, der Jerusalem var hovedstaden.

1942: Sionistledere i USA sender ut et opprop om at jødene vil opprette en egen stat i Vest-Palestina når 2. verdenskrig er slutt. Tidligere hadde Storbritannia vært nesten alene om å støtte en slik tanke, men da omfanget av nazistenes jødeutryddelse gikk opp for folk fikk de sympati fra hele verden.

Del 2. Staten Israel

1948. Staten Israel ble grunnlagt 14. mai 1948. Året før hadde FN laget en delingsplan for området., men Egypt, Syria, Libanon, Jordan, Irak, Sudan og Saudi-Arabia nektet å godkjenne planen. Fire av disse landene, Egypt, Syria, Jordan og Libanon gikk til krig, og fikk støtte av de palestinske araberne. Etter 7 måneder var krigen slutt. Israel beholdt det området FN hadde trukket opp, Egypt okkuperte Gaza, og Jordan satt med Vestbredden og Øst-Jerusalem. 750.000⁴ palestina-arabere flyktet til nabolandene.

Flyktingene

Det gikk verst ut over den palestinske sivilbefolkningen, som mistet hus og hjem. Ca. 200 000 ble igjen i Israel. Disse familiene bor fortsatt i Israel og har stemmerett på lik linje med andre innbyggere og er representert i nasjonalforsamlingen.

Det er fortsatt strid om hva som egentlig skjedde under bosetningen i 1948. Israelske myndigheter sier at de reiste frivillig og derfor ikke har rett til erstatning. FN sier at de er blitt jaget bort og derfor har et krav etter folkeretten.

1964. PLO

Den palestinske frigjøringsbevegelsen, **PLO** ble grunnlagt i 1964. Formålet var å kaste Israel på sjøen, som de sa.

1967. «Seksdagerskrigen»

Nabolandene hadde ikke gitt opp tanken om å bli kvitt den uvelkomne nye staten. Etter at de fikk de palestinske flyktingene på nakken opptrådte de stadig mer truende overfor Israel og truet med krig. Egypt blokkerte den livsviktige israelske skipsfarten i Rødehavet og sendte tropper inn i Sinai mot den israelske grensen. 5. juni 1967 gikk Israel til angrep på Egypt, Syria og Jordan. Etter 6 dager hadde Israel vunnet

⁴ Dette er FNs tall. Selv regner palestinerne med 900.000, mens israelerne har anslått tallet til 430.000.

krigen og okkupert store landområder: Gaza og Sinai-ørkenen fra Egypt, Golan-høydene fra Syria og Vestbredden fra Jordan.

Denne okkupasjonen varer fremdeles (unntatt Sinai) og er stridens kjerne i alle forhandlinger om Israel og Palestina. Etter internasjonal folkerett er det ikke tillatt å bosette seg på okkupert område, slik israelerne har gjort. Etter seksdagerskrigen vedtok FNs sikkerhetsråd resolusjon nr 242, som krever at Israel trekker seg ut av de områdene de okkuperte under krigen mot at de arabiske landene anerkjenner Israel.

1973. Oktoberkrigen

Situasjonen var fastlåst i flere år. Araberlandene ville ikke anerkjenne staten Israel, som på sin side ikke ville trekke seg tilbake til grensene fra før 1978. Egypt ville ha tilbake Sinai, og gikk sammen med Syria om å angripe Israel.

Den 6. oktober 1973 rykket den egyptiske hæren inn i Sinai, men israelerne slo tilbake og beholdt kontrollen over området.

1978. Camp David-avtalen

I 1977 reiste den egyptiske presidenten *Anvar El-Sadat* til Jerusalem for å be om fred. Den nye statsministeren i Israel, *Menachem Begin*, gjengjeldte deretter besøket. I Kairo ble de enige om å be om amerikansk hjelp til å megle.

Den amerikanske presidenten Jimmy Carter gjorde gjerne det. Sluttforhandlingene foregikk på presidentens feriested **Camp David** i USA. Egypt fikk tilbake Sinai mot at de på sin side anerkjente staten Israel. Gaza var «Svarteper» som ingen ville ha. Israel hadde tatt Gazastripen fra Egypt i seksdagerskrigen. Det tett befolkede og karrige området som var fullt av palestinske flyktninger var en belastning både politisk og økonomisk, og Israel kunne godt tenke seg å levere det tilbake, men egypterne hadde like lite lyst til å overta problemene. Saken ble lagt vekk, og dermed ble Israel sittende med Gaza ó det eneste av de okkuperte områdene de ønsket å bli kvitt. Camp David-avtalen inneholdt flere punkter som partene senere har tolket helt forskjellig. Et eksempel på dette er punktene om å opprette palestinsk selvstyre på Vestbredden (Judea og Samaria) og i Gaza.

Begin og Sadat fikk Nobels fredspris samme år, men både i Israel og mange arabiske land var det stor misnøye med avtalen. Egypt ble utestengt fra den arabiske liga, og i 1981 ble Sadat skutt og drept av egyptiske islamister.

1982. Invasjonen i Libanon

Palestinske angrep på nord-Israel førte til israelsk invasjon i Libanon i juni 1982. Den israelske hæren, ledet av general *Ariel Sharon* rykkey frem til og beleiret hovedstaden Beirut. PLO-ledelsen og Yasser Arafat blir tvunget til å forlate Libanon og fikk opphold i Tunis.

Da kristne libanesiske høyreekstremister drepte 900 palestinske flyktninger, menn, kvinner og barn, i leirene **Sabra** og **Chatila**, holdt den israelske hæren vakt rundt leiren. Reaksjonene var sterke over hele verden. I Tel Aviv demonstrerte 400.000 israelere mot

hærledelsen. Regjeringen satte ned en granskingskommisjon, som fant at Sharon burde ha gjort mer for å stanse massakrene. Etter dette måtte han gå av som sjef for hæren.⁵

Den israelske hæren ble stående i Libanon til år 2000.

1993. Oslo-avtalen

Både PLO og Israel hadde tro på de nordiske land som megler i en fastlåst situasjon. Derfor møttes de i all hemmelighet i Norge og Sverige. Den avtalen som ble inngått i Oslo sommeren 1993 var ingen endelig fredsavtale, men det var en begynnelse. Israelerne skulle trekke seg ut av de okkuperte områdene unntatt der de hadde bosetninger. Palestinerne skulle få selvstyre, men ikke få en selvstendig stat. De store strids-spørsmålene som flyktningenes skjebne og delingen av Jerusalem ble utsatt til senere.

Amerikansk godkjenning var nødvendig, og avtalen ble bekreftet i et historisk møte mellom *Yassir Arafat* og den israelske statsministeren *Itzak Rabin* på plenen foran Det hvite hus i Washington. De to fikk Nobels fredspris for avtalen sammen med en tredje israeler, utenriksminister *Shimon Peres*. Men høyrekreftene på begge sider var sterkt i mot avtalen. I 1995 ble statsminister Rabin skutt og drept av en israelsk høyre-ekstremist.

2000. Intifadaen

I desember 1987 begynte palestinske ungdommer i de okkuperte områdene å kaste stein på israelske soldater. Denne første intifadaen (opprøret) førte ikke til store israelske tap, men viste at palestinerne ikke ville la seg styre av israelerne uten motstand.

Den andre intifadaen startet i august 2000 da den israelske høyrelederen Ariel Sharon tok en spasertur på det israelerne kaller Tempelhøyden, som også er plassen utenfor al-Aqsa-moskeen. For oss høres dette kanskje uskyldig ut, men Sharon visste at det kunne føre til uroligheter og hadde følge av 200 politimenn. For palestinerne var dette en blodig fornærmelse. Tempelhøyden er hellig grunn også for muslimene. Det brøt ut et spontant og kraftig opprør som vi fremdeles ser etterdønningene av.

Høsten 2003 ga den israelske menneskerettsorganisasjonen *B'Tselem* som er internasjonalt anerkjent for sitt arbeid i de okkuperte områdene ut statistikk som viste at 3.200 mennesker var blitt drept siden intifadaen startet tre år tidligere. 500 av dem var barn, 400 palestinske og 100 israelske. B'Tselem oppgir at 794 israelere og 2,400 palestinere ble drept i denne perioden. 23.600 palestinere og 6.000 israelere ble såret.

Selvmordsbomberne

Hva kan få en 18 år gammel gutt eller jente til å surre eksplosiver rundt kroppen og sprengte seg selv og en rekk-e uskyldige mennesker i fillebiter? Det er for enkelt å si at de er blitt indoktrinert eller presset til det. Selvfølgelig er de det: I den palestinske propagandaen er en slik selvmordsaksjon patriotisk (fedrelandskjærlig) og ærefull, og gir nesten helgenstatus. I virkeligheten er det uttrykk for håpløshet og desperasjon overfor en totalt overlegen militærmakt.

⁵ I 2001, samme år som Sharon ble statsminister, ble massakren i Libanon tatt opp av en belgisk krigsforbryterdomstol. Etter et år ble det besluttet å ikke reise sak mot Sharon.

Selvordsaksjonene begynte midt på 1990-tallet- Den første selvordsaktivisten var ikke palestiner, men en jødisk fanatiker som gikk inn i Ibrahim-moskéen under fredagsbønnen 25. februar 1994 og drepte 29 palesinere med et automatvåpen før han selv ble drept.

Dette kan ha inspirert de palestinske selvordsaksjonene, om har rammet det israelske samfunnet hardt. Folk blir redde, forsiktige og mistenksomme overfor alt og alle som virker fremmed eller uvant. De som kan kjøre bil selv unngår å reise med buss og skyr store kjøpesentere og steder der det er mange mennesker. Den israelske hæren svarer på angrepene ved å rykke inn i de palestinske områdene, der de dreper framstående medlemmer av Hamas og andre organisasjoner som står bak og planlegger selvordsaksjonene. Husene til slektningene av selvordsbombere blir revet.

2003. Muren

I april 2003 begynte israelerne å bygge en mur rundt de palestinske områdene for å beskytte befolkningen mot selvordsbombere. Muren beslaglegger enda mer palestinsk land og skiller mange palestinere fra skole, sykehus og naboer. Den internasjonale domstolen i Haag har avgjort at dette er et brudd på folkeretten.

2003. «Veikartet for fred»

30. april 2003 la FN, EU, USA og Russland fram en tretrinns plan for å få slutt på stridighetene. Partene fikk to år på seg for å sette den ut i livet.

Her er hovedpunktene:

Trinn 1: Palestinerne må legge fram et dokument der de anerkjenner staten Israel. Den israelske regjeringen må legge fram et dokument der de godtar at det opprettes en selvstendig palestinsk stat i de palestinske områdene.

Israel skal stanse utbyggingen av bosetningene og begynne tilbaketrekning fra okkuperte områder⁶.

Palestinerne må få slutt på selvordsaksjonene. Palestinsk politi skal beslaglegge ulovlige våpen

Trinn 2: Palestinerne skal holde valg til nasjonalforsamlingen, som skal gi ny grunnlov og opprette en selvstendig stat med midlertidige grenser.

Det utnevnes en regjering med støtte i nasjonalforsamlingen.

Israelsk og palestinsk politi skal samarbeide om sikkerheten.

Trinn 3: FN, EU, USA og Russland skal innkalle partene til en konferanse som skal bestemme endelige grenser og avgjøre delingen av Jerusalem og hvordan flyktningene og deres etterkommere skal få vende hjem.

⁶ Det er uenighet om hvordan dette skal forstås. Israel mener at det bare kreves at de skal trekke seg ut av *noen* av de okkuperte områdene, ikke alle. Det som ligger bak dette er striden om de store israelske bosetningene på Vestbredden, men på lang sikt kommer også folkeretten og FNs resolusjon 242 inn,.

2005. Ut av Gaza

I august 2005 måtte de 8.000 israelske bosetterne i Gaza forlate hjemmene sine samtidig med at okkupasjonshæren trakk seg ut. Den ytterste høyrefløyen var rasende, og saken holdt på å velte regjeringen. Men statsminister Sharon hadde forstått at kravene fra det internasjonale samfunnet ikke var til å komme forbi. Regjeringen vil også trekke tilbake styrkene og mindre bosetninger andre steder, men også på israelsk side er det langt igjen før kravene i «veikartet for fred» er oppfylt.

For de israelske styresmaktene var det uten tvil en stor lettelse å bli kvitt ansvaret for Gaza. Det hadde de prøvd på helt siden Camp David-forhandlingene i 1978. For palestinerne har denne tilbaketrekningen stor symbolsk betydning, men de praktiske problemene er minst like store som før. Her bor halvannen million lut fattige mennesker på et område på størrelse med en norsk småby. Grensene er stengt, 8 av 10 er uten arbeid, og de er totalt avhengige av humanitær hjelp. Det har vært mye korrupsjon innenfor PLO. Politistasjoner og andre offentlige bygninger har blitt ødelagt av israelske bomber.

].

2006. Hanas vinner valget

I januar 2006 ble det holdt valg i de palestinske områdene til tross for at flere av kravene i veikartet for fred ikke var oppfylt. Det vakte både forbauselse og uro, ikke minst hos de palestinske myndighetene på Vestbredden da den militante islamske bevegelsen Hamas vant valget i Gaza.

2008 og 2014. Gazakrigene

Frykten viste seg å være berettiget. Om det ikke var Hamasledelsen som begynte å skyte raketter mot Israel, gjorde de i hvert fall ingen ting for å stoppe utskytingene. Israelerne svarte med å stenge grensene og blokkere adgangen til Gaza sjøveien, men raketene ble fraktet inn gjennom underjordiske tunneller under grensen til Egypt, og beskytningen fortsatte. Til tross for at de primitive raketene gjorde liten skade gikk den israelske hæren til et voldsomt angrep på Gaza i 2008-09. Invasjonen og bombardementet drepte 1400 palestinere, halvparten kvinner og barn og la store deler av Gaza by i ruiner. Selv mistet israelerne 13 soldater.

Etter to år gjenopptok de militante palestinerne raketangrepene, og i 2014 svarte israelerne nok en gang med et massivt bombardement. 2200 palestinere, blant dem 500 barn ble drept og mer enn 10.000 alvorlig såret. Kraftverk, vannverk og nesten all annen infrastruktur ble ødelagt, og er ikke gjenoppbygd et år senere. Det er ingen tvil om at dette har skadet Israels omdømme internasjonalt. Israel har fortsatt sterke støttespillere i konservative kretser i USA, men forholdet mellom president Obama og den israelske statsministeren er iskaldt.

I 2015 virker tanken om en palestinsk stat enda mer urealistisk enn for ti år siden. En grunn til dette er at palestinerne ikke er ett folk, men flere etniske grupper med forskjellig religiøs, kulturell og sosial bakgrunn. En annen grunn er at de ulovlige israelske bosetningene som gjennomhuller Vestbredden som en sveitserost ser ut til å ha kommet for å bli. En tredje grunn er at den israelske høyresiden, som nå har makten ikke ønsker noen palestinsk stat. Vi kan vel også føye til at det vil bli stadig vanskeligere å opprettholde stater som består av en etnisk homogen befolkning i en globalisert verden der stadig flere flytter over landegrensene og skaper mult-etniske samfunn.

Arbeidsoppgaver

Les gjennom hele del 1 før du begynner å svare på spørsmålene. Mange av spørsmålsstillingene er så sammensatt at du må bla en del og tenke over svarene.

Del 1

1. Hvor lenge tror arkeologene at det har bodd folk i det landet Bibelen kaller Kanaan?
2. Fra urgammel tid har det bodd flere forskjellige etniske grupper i landet. Bibelen kaller dem *kanaanitter*, *filistre* og *hetitter*. Alle har vært der hele tiden. Hva kalles slike folkegrupper i dag?
3. Abraham regnes som stamfar til både jødedommen og islam. Hvor kom han og stammen hans fra? Sammenlign et historisk kart over Midtøsten og et moderne kart. Hvilket land ligger Abrahams hjemland i nå?
4. Det sies at kong David grunnla Jerusalem. Omtrent hvor lenge varte det jødiske kongedømmet med Jerusalem som hovedstad?
5. I år 586 f. Kr. ble den lille jødiske staten **Judea** (som har gitt navn til jødene) erobret av en mektig nabostat. Hva het den?
6. Mange av de ledende jødiske familiene ble ført til Babylon som slaver. Se på et historisk kart. Hvilken elv ligger Babylon ved? Hva heter dette landet i dag?
7. Hvilken stat hadde erobret alle landene rundt Middelhavet på den tiden Jesus levde? (Her kan du se på et historisk kart).
8. Hva var deres navn på Kanaan, og hvorfor valgte de dette navnet?
9. Hvem erobret landet i 638? Nevn noen av følgene av denne erobringen.

10. Forklar hva korstogene gikk ut på, President Bush brukte ordet korstog (*crusade*) om felttoget mot Irak i 2003, men måtte nesten såpevaske munnen sin etterpå og finne andre ord. Hvorfor?
11. Senere erobret tyrkerne det meste av Midtøsten, Se på et historisk kart over tyrkernes rike [Det ottomanske riket]. Hva heter disse landene nå. Hvor lenge varte denne okkupasjonen?
12. Hva var (er) sionismen?
13. Etter 1. verdenskrig gjorde Folkeforbundet (forløperen til FN) Palestina til et **mandatområde** under Storbritannia. Hva vil det si?
14. Hva gikk Balfour-erklæringen ut på?
15. Dette emneheftet handler om *to* parter som står mot hverandre, israelere og palestinere. Den ene parten, israelerne, har skrevet ned sin versjon av historien i de bibelske fortellingene. De har gjennom 2000 år vært en viktig del av skolegangen i hele den vestlige verden. Se hvor mange treff du får ved å søke på öIsraels historieö på nettet. Den norske bibelutgaven av 1978 har en tabell over jødernes historie. Du finner den også på <http://www.tf.uio.no/lo/lck/msk0198.html>, som er hjemmesiden til Det teologiske fakultet ved Universitetet i Oslo.

Søk også på öpalestinernes historieö. De har også levd i tusener av år under okkupasjon av de samme stormaktene som har herjet med israelerne, men historien fortelles på en annen måte. Kan du si noe om hvordan?

Del 2

16. Hvem ga israelerne lov til å opprette en egen stat?
17. Hva gikk galt i starten?
18. Hva skjedde med palestinerne som bodde i det området som ble israelsk?
19. Hvilke land gikk til angrep på Israel i 1967, og hvorfor gjorde de det?

20. Under seksdagerskrigen okkuperte israelerne flere områder som til sammen var langt større enn den staten de grunnla i 1948.
Se på kartskissen. Hvilke land tok de disse områdene fra?
Hvilke områder har de levert tilbake, og når gjorde de det?
21. En egypter og en israeler fikk Nobels fredspris i 1973. Hvem var det, og hvorfor fikk de prisen?
22. Når gikk Israel til angrep på Libanon, og hva oppga de som grunn?
23. Hva skjedde i den palestinske flyktningeleiren Sabra og Chatila)
24. Hvordan kom Oslo-avtalen i stand, og hva gikk den ut på?
25. Hvem står bak selvmordsbombingen, og hva vil de oppnå?
26. Hvordan svarte den israelske hæren på bombingen?
27. Hvem står bak «veikartet for fred»?
28. Hvilke krav stiller veikartet til israelerne? ó til palestinerne?
29. Er det noen som gjør noe for å oppfylle kravene?
30. Hva tror du blir det aller vanskeligste spørsmålet å løse for å få en fredsavtale som holder?
Har du noen forslag til løsninger?
31. Poenget med et demokratisk valg er at folkeflertallet skal bestemme, men hva hvis flertallet stemmer på «feil» parti? Er det internasjonale samfunnet nødt til å godta at Hanas vant det palestinske valget?
32. Det bor 1 ½ million mennesker i Gaza. Hvor sort er Gaza i utstrekning?
Norge har en folketetthet på 14 mennesker pr. kvadratkilometer. Finn ut tettheten i Gaza.